

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova

Br. 011/4-58/13
2019.

Podgorica, 24. januar

PLATFORMA

za učešće ministra vanjskih poslova Crne Gore, prof. dr Srđana Darmanovića, na ministarskom sastanku Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS-om, Vašington, SAD, 6. februar 2019.

Opšte informacije o Globalnoj koaliciji za pobjedu nad ISIS-om

Na marginama NATO samita u Velsu, a na inicijativu SAD formirana je Globalna koalicija za borbu protiv Islamske države Iraka i Levanta (ISIS). Koaliciju je u momentu osnivanja činilo 60 država i međunarodnih organizacija, a **sada ih ima 79.**¹ Koalicija je nastala kao odgovor međunarodne zajednice (prvenstveno NATO-članica i partnerskih država) na širenje ISIS-a po teritorijama Iraka i Sirije i ratne zločine velikih razmjera koje je ISIS na tim teritorijama počinio.

Članice Koalicije su se brzo usaglasile oko dugoročne, multidisciplinarne strategije za borbu protiv ove terorističke grupe, koja uključuje: **1) vojnu podršku partnerima, uključujući Irak i umjerene snage u Siriji; 2) odvracanje stranih boraca; 3) sprječavanje finansiranja i blokadu tokova novca ISIL-a; 4) delegitimizaciju ideologije ISIS-a; 5) stabilizaciju i rekonstrukciju oslobođenih područja.** Takođe, u sklopu Koalicije, a u cilju

¹**Afrika:** Kamerun, Čad, Džibuti, Egipat, Etiopija, Gvineja, Kenija, Libija, Maroko, Niger, Nigerija, Somalija, Tunis; **Amerike:** Kanada, Panama, SAD; **Azija-Pacifik:** Avganistan, Australija, Fidži, Japan, Malezija, Novi Zeland, Filipini, Singapur, Južna Koreja, Tajvan; **Evropa:** Albanija, Austrija, Belgija, BiH, Bugarska, Hrvatska, Kipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Gruzija, Njemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Kosovo, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Makedonija, Moldavija, Crna Gora, Holandija, Norveška, Poljska, Portugalija, Rumunija, Srbija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo; **Bliski istok:** Bahrein, Irak, Jordan, Kuvajt, Liban, Oman, Katar, Saudijska Arabija, Ujedinjeni Arapski Emirati; **Institucije:** Arapska liga, CEN-SAD, EU, INTERPOL i NATO.

praćenja sprovođenja multidisciplinarne strategije, **formirano je pet konsultativnih radnih grupa i to za vojnu podršku, sprječavanje finansiranja, praćenje tokova i razmjena informacija o stranim borcima teroristima, razmjenu obavještajnih podataka i stabilizaciju i podršku.**

Nakon što je Donald Tramp preuzeo dužnost predsjednika SAD, **ojačano je angažovanje u okviru Koalicije, koja je preimenovana u Globalnu koaliciju za pobjedu nad ISIS-om**, čime je ukazano na odlučnost SAD-a da uništi ovu terorističku organizaciju. **NATO se u tom periodu, takođe, aktivnije uključio u borbu protiv terorizma i postao član Globalne koalicije u maju 2017.**

Koalicija se sastaje na radnom i visokom nivou. Samit šefova država i vlada članica Koalicije održan je pod predsjedavanjem predsjednika SAD Baraka Obame u sklopu Generalne skupštine UN u Njujorku septembra 2015. Ministri vanjskih poslova i odbrane su se sastali nekoliko puta na marginama ministarskih sastanaka NATO u Briselu. Sastanak ministara vanjskih poslova Koalicije, čiji je domaćin bio državni sekretar Reks Tillerson, održan je u Vašingtonu, u martu 2017. godine, dok su u 2018. godini održana dva sastanka ministara vanjskih poslova Koalicije - 13. februara 2018. godine u Kuvajtu i 12. jula u Briselu, na marginama Samita NATO. Na sastancima u protekloj godini, izraženo je zadovoljstvo postignutim rezultatima, ali i istaknuto da će se konačna pobjeda nad ISIS-om moći proglasiti samo onda kad on više ne bude imao sigurnu bazu za operacije, kada više ne bude prijetnja za članice Koalicije i kada više ne bude u mogućnosti da svoju ideologiju mržnje promoviše po svijetu.

Nakon oslobađanja Iraka i gotovo cijele teritorije Sirije, prešlo se na fazu stabilizacije i rekonstrukcije, što je sada glavni fokus djelovanja Koalicije. U vezi tim, 14. februara 2018. godine održana je Globalna donatorska konferencija za stabilizaciju i rekonstrukciju Iraka. Prema procjenama iračke Vlade, za cjelokupnu obnovu države potrebno je oko 90 milijardi dolara. Među najvećim izazovima smatra se obnova razrušenih stambenih jedinica (ima ih više od 138000) i stvaranje uslova za povratak izbjeglica (oko 2.5 milona Iračana je još uvijek raseljeno). Na donatorskoj konferenciji sakupljeno je gotovo 30 milijardi dolara pomoći. Novac je sakupljen putem zajmova, garancija i obećanih investicija od strane država iz okruženja, među kojima su najveći donatori Kuvajt, Turska, Katar i Saudijska Arabija.

Sastanak ministara vanjskih poslova Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS-om u Vašingtonu

U prethodnom periodu, od osnivanja Koalicije postignuti su značajni rezultati. ISIS je izgubio više od 99% okupirane teritorije i skoro 8 miliona ljudi je oslobođeno naporima iračkih snaga bezbjednosti i sirijskih demokratskih snaga, uz podršku vojnih napora Koalicije. Prijetnje se sada mijenjaju i postaju teže za otkrivanje. ISIS se okrenuo prikrivenim aktivnostima, mijenjajući svoju borbenu taktiku, sprovodeći svoje aktivnosti pod zemljom iz pećina, tunela i skloništa u pustinji. Osim toga, dok su enormno smanjeni prihodi ISIS-a, oni ipak pronalaze

kanale da iskoriste još uvijek dostupna sredstva kroz nove mehanizme. Ovo predstavlja novi izazov za timove Koalicije koji rade na sprječavanju finansiranja ISIS-a da pronađu nove načine da prekinu i aktuelne tokove finansiranja. Prema podacima Forbes-a, ISIS je izgubio više od 90% bogatstva u posljednje tri godine, sa 2-3 milijarde u 2014. godini pa do 200 miliona američkih dolara u 2017. godini. Međutim, Koalicija vjeruje da su preostale rezerve grupe dovoljne da podrže njihove nove tajne strukture. U prethodnoj godini, većina raseljenih lica u Iraku uspjela je da se vrati u svoje domove. Podaci UN-a pokazuju da se preko 4 miliona Iračana vratilo u oslobođene oblasti kako bi pokrenuli proces za izgradnju svojih zajednica i ponovno izgradili svoj život. Povratnika u oslobođenim oblastima u Siriji je manje, ali je i tamo zapažen napredak. U prethodnoj godini, ukupna međunarodna humanitarna pomoć za stabilizaciju i obnovu Iraka iznosila je 1,06 milijardi američkih dolara.

Uprkos značajnom napretku koji je postignut, posao još nije završen i ISIS ostaje globalna prijetnja. Stoga, Koalicija mora biti jedan korak ispred grupe, razvojem raznovrsnih, dinamičnih i modernih mehanizama kako bi onespobila ISIS. Potrebno je postići da ISIS više nije u mogućnosti da priprema terorističke operacije, predstavlja prijetnju članicama Koalicije i širi destruktivnu fundamentalističku ideologiju na regionalnom i globalnom planu. Postoji potreba da se unište regionalne mreže ISIS-a, posebno u južnoj/jugoistočnoj Aziji (Indonezija, Filipini, ISIS-K u Avganistanu), kao i u Africi (Boko Haram u Nigeriji), što takođe može biti jedan od važnijih zadataka Koalicije nakon završetka posla u Siriji i Iraku. Za takav scenario, posebno se zalažu članice Koalicije iz pomenutih regiona koje su direktno ugrožene prijetnjom regionalnih ispostava ISIS-a.

Sastanak u Vašingtonu, čiji je domaćin državni sekretar SAD Majk Pompeo, a na kojem će uvodno izlaganje imati i visoki zvaničnik Vlade Iraka, biće prilika da se sumiraju ostvareni rezultati u prethodnom periodu i definišu dalji koraci Koalicije u stabilizaciji i rekonstrukciji Iraka i Sirije. To je posebno važno s obzirom na povlačenje američkih trupa iz ovog regiona, što će imati bezbjednosne implikacije i u mnogome odrediti dinamiku angažovanja ostatka međunarodne zajednice, koja radi na stabilizaciji prilika u ove dvije države. Očekuje se da sastankom dominira pitanje Sirije i rasprava o načinima za držanjem situacije pod kontrolom nakon povlačenja snaga SAD-a. Vojne snage SAD koje su stacionirane u Siriji, a kojih ima oko 2000, započele su povlačenje (odluka o povlačenju donijeta 19. decembra 2018. godine) koje će se sprovesti po etapama. Povlačenjem vojske SAD će se stvoriti vakum, koji može dovesti do novih okršaja u Siriji (ovo se prevashodno odnosi na sukob Turske sa sirijskim Kurdima). Trenutno se postavlja pitanje ko će popuniti prazan prostor koji će ostati nakon povlačenja Vojske SAD. Zbog svega navedenog, povlačenje američkih snaga će se odvijati postepeno i nije određen konačan rok za njegovo okončanje. Na sastanku se očekuje da SAD potvrde da njihovi ciljevi u Siriji ostaju isti: potpuni poraz terorista, uklanjanje svih iranskih snaga sa teritorije Sirije i postizanje mira u okviru Ženevskog procesa UN. Takođe, treba imati u vidu da Koalicija, ukoliko dođe do najavljene ofanzive Turske protiv Kurda, neće moći više da računa na Sirijske demokratske snage (SDF) kao na glavnog

saveznika na terenu u borbi protiv ISIS-a, što će izazvati potrebu ili da se traže drugi saveznici (a što nije lako u Siriji), ili da se razmotre alternativni načini da se posao završi i ISIS u potpunosti eliminiše sa teritorije Sirije. SAD su najavile da će se svi budući potezi planirati u bliskoj koordinaciji sa saveznicama i partnerima na terenu.

Na sastanku će biti pozdravljeni rezultati u oslobođenju Iraka i Sirije od teritorijalne kontrole ISIS-a, što je rezultat četvorogodišnjeg napora Koalicije i predstavlja značajnu prekretnicu ka konačnom porazu ISIS-a. Delegacije će biti informisane o aktivnostima u prethodnoj godini kada je u pitanju vojna kampanja, napori na humanitarnom planu i stabilizaciji. Očekuje se dogovor na visokom nivou o daljim aktivnostima na zaštiti od ponovnog oživljavanja ISIS-a u Iraku i Siriji, kroz podršku stabilizaciji i bezbjednosti, kao i procjena neophodnih resursa za sljedeću fazu aktivnosti tokom 2019. godine. Kada su u pitanju zahtjevi koji se mogu postaviti pred članice Koalicije, isti se mogu odnositi na zahtjev za prihvatanje stranih boraca-terorista, koji se nalaze u zarobljeništvu (većina njih u Siriji ima taj status), iz razloga što te zarobljenike kontrolišu Sirijske demokratske snage koje, nakon povlačenja američkih snaga, neće imati uslova da ih dalje drže. U oblasti jačanja napora za stabilizaciju i rekonstrukciju, očekuje se zahtjev za podrškom u oblasti deminiranja (u kojoj se zaostaje), gdje bi svaka pomoć, konkretna ili novčana, bila posebno pozdravljena od strane SAD-a.

Planiran je i radni ručak čija će tema biti zaštita manjina na teritorijama oslobođenim od kontrole ISIS-a. Organizator priprema dva dokumenta – tzv. „White Paper“ koji predstavlja pregled aktivnosti Koalicije i radnih grupa u toku 2018. godine i pravaca djelovanja u 2019, i komunike ministarskog sastanka, oko kojeg treba postići konsenzus.

Doprinos Crne Gore Globalnoj koaliciji za borbu protiv ISIS-a

Crna Gora je kosponzorisała Rezoluciju 2178 koja je jednoglasno usvojena na posebnoj sjednici SB UN, septembra 2014. godine. Usvojen je **Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika** kojim se inkriminišu svi oblici odlazaka na strana ratišta i učestvovanja u stranim oružanim formacijama.

Naša država se, takođe, priključila Konsultativnoj radnoj grupi za borbu protiv stranih boraca terorista (WGFTF – Foreign Fighters Terrorist Fighters working group) kojom kopredsjedavaju Turska i Holandija i redovno učestvuje na sastancima.

U vezi sa konkretnim doprinosima, Crna Gora je do sada doprinijela aktivnostima Koalicije **upućivanjem municije malog kalibra i ručnih bombi Iraku**, a ukupna vrijednost ove donacije iznosila je 186 262 USD. Kao članica NATO-a, **podržala je Povjerilački fond za stabilizaciju Iraku u iznosu od 20 000 eur.**

Crna Gora je, takođe, dio misije predvođene NATO-om „Odlučna podrška“ u Avganistanu, što je veliki saveznički doprinos Globalnoj koaliciji, uzimajući u obzir da ISIS, takođe, ima terorističke ćelije u Avganistanu.

Značaj učešća delegacije Crne Gore na sastanku Globalne koalicije u Vašingtonu

Sastanak će biti prilika da **ministar Darmanović informiše saveznike o posvećenosti Crne Gore borbi protiv terorizma, radikalizma i ekstremizma** i upozna sa koracima koje je Crna Gora preduzela u suočavanju sa ovim bezbjednosnim izazovom. S obzirom na izuzetnu važnost borbe protiv terorizma za čitavu trans-atlantsku zajednicu, **iskazaće spremnost da Crna Gora u granicama svojih mogućnosti nastavi da konkretno doprinosi aktivnostima Globalne koalicije.**

Kao članica NATO-a, Crna Gora je **spremna da preuzme odgovornost za projektovanje bezbjednosti i stabilnosti i u ovoj, za trans-atlantsku zajednicu sve važnijoj oblasti djelovanja**, što je pokazala i dosadašnjim radom u okviru Koalicije, ali i podrškom Povjerilačkom fondu za Irak i kontinuiranim angažmanom u Misiji „Odlučna podrška“ u Avganistanu, koja takođe ima jasno izraženu anti – terorističku dimenziju.

Crna Gora, u skladu sa svojim mogućnostima, nastavlja da radi sa partnerima u koaliciji da degradira i konačno uništi ISIS.

Ministar Darmanović će pohvaliti napore Koalicije u oslobađanju teritorija Iraka i Sirije od ISIS-a i naglasiti da Koalicija predstavlja jedan od najboljih primjera međunarodne saradnje u pitanjima bezbjednosti. Naglasiće važnost sprječavanja povratka ISIS-a na oslobođene teritorije i nastavka pružanja pomoći Iraku i Siriji intenziviranjem aktivnosti na stabilizaciji i rekonstrukciji.

Tokom boravka u Vašingtonu, ministar Darmanović će imati i brojne bilateralne susrete sa državama članicama Koalicije, tokom kojih će upoznati sagovornike sa aktuelnim političkim i bezbjednosnim prilikama u Crnoj Gori i regionu, sa posebnim osvrtom na borbu protiv terorizma i naše aktivnosti na nacionalnom i regionalnom planu u toj oblasti. Takođe će ukratko predstaviti poziciju Crne Gore u vezi sa aktuelnim pitanjima od značaja za funkcionisanje NATO-a i bezbjednost sjeverno – atlantskog prostora i šire.

Sastav delegacije

Delegaciju Crne Gore na ministarskom sastanku Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS-om 6. februara u Vašingtonu predvođiće ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović, a u sastavu delegacije će biti:

- **Nebojša Kaluđerović**, ambasador Crne Gore u SAD;
- **Marija Petrović**, šefica Kabineta ministra vanjskih poslova;
- **Marija Stjepčević**, direktorica Direkcije za politiku bezbjednosti.

Troškove učešća delegacije snosiće Ministarstvo vanjskih poslova.